

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 230/2018-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. marca 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Ladislava Orosza a Miroslava Duriša predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA] [REDAKČIA] [REDAKČIA] [REDAKČIA] [REDAKČIA], zastúpeného advokátom JUDr. Lászlóom Lengyelom, Ružová dolina 6, Bratislava, ktorou namieta porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Sžnz 5/2015 a jeho uznesením z 29. júna 2016, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČIA] [REDAKČIA] [REDAKČIA] [REDAKČIA] [REDAKČIA] odmieta ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. septembra 2016 doručená sťažnosť [REDAKČIA],

██████████ (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Sžnz 5/2015 (ďalej len „napadnuté konanie“) a jeho uznesením z 29. júna 2016 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti a z príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou doručenou najvyššiemu súdu domáhal ochrany pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy podľa § 250v Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) proti Ministerstvu kultúry Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaný“). Predmetnou žalobou sa sťažovateľ domáhal, aby najvyšší súd *„zakázal žalovanému pokračovať v porušovaní práva žalobcu byť vedený v evidencii cirkevných právnických osôb... uložil žalovanému povinnosť opätovne zapísať žalobcu do evidencie cirkevných právnických osôb so spätnou účinnosťou k 24. 11. 2014 do troch dní od právoplatnosti rozsudku... uložil žalovanému povinnosť vydať potvrdenie o nepretržitej a pretrvávajúcej právnej subjektivite žalobcu odo dňa jeho zápisu do evidencie cirkevných právnických osôb dňa 28. 04. 1994 do troch dní od právoplatnosti rozsudku...“*.

Najvyšší súd rozhodol o žalobe sťažovateľa napadnutým uznesením z 29. júna 2016 tak, že konanie zastavil.

Sťažovateľ ďalej uvádza:

«Z odôvodnenia jeho uznesenia je jednoznačné, že Najvyšší súd Slovenskej republiky toto svoje rozhodnutie založil v podstate na zistení, ktoré vyvodil z „Dekrétu Kongregácie pre inštitúty zasväteného života a spoločnosti apoštolského života vo Vatikáne“ prot. č. 17421/1990 zo dňa 13. 11. 2015 (v ďalšom len „dekrét“).

Pri aplikácii citovaných ustanovení § 20a ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka „osobitným zákonom“ je Základná zmluva medzi Slovenskou republikou a Svätou stolicou,

ktorá bola zverejnená oznámením Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 326/2001 Z. z. (v ďalšom len „základná zmluva“).

Podľa Čl. 1 ods. 2 základnej zmluvy: „Zmluvné strany vzájomne uznávajú právnu subjektivitu druhej strany, ako aj všetkých právnických osôb a fyzických osôb, ktoré ju majú podľa právneho poriadku Slovenskej republiky alebo podľa kánonického práva“.

Zo slovného spojenia „uznávajú právnu subjektivitu... všetkých právnických osôb..., ktoré ju majú podľa kánonického práva“ plynie, že slovenské súdy pri skúmaní, či konkrétna cirkevná právnická osoba zanikla, musia aplikovať kánonické právo.

V prípade cirkevnej právnickej osoby, ktorá svoju právnu subjektivitu odvodzuje od Rímskokatolíckej cirkvi, treba použiť príslušné ustanovenia Kódexu kánonického práva z roku 1983 (v ďalšom len „CIC 1983“).

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojom uznesení zo dňa 28. 10. 2010 spis. zn. I Cdo 48/2009 uverejnenom v periodiku „Zbierka stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky“ v čiastke 3/2011 pod číslom 29/2011 vyslovil:

„Pri interpretácii a aplikácii Základnej zmluvy nemožno obísť kanonické právo, odkaz na ktoré je už v preambule tejto zmluvy. Kanonické právo zahrnuje Kódex kanonického práva prijatý v roku 1983 (Codex Iuris Canonici, skratka CIC)...“. Tento záver potvrdil aj Ústavný súd Slovenskej republiky (IV. ÚS 27/2012).

Kán. 54 § 1 CIC 1983 znie: „Jednotlivý dekrét, ktorého uplatnenie sa zveruje vykonávateľovi, má účinok od chvíle vykonania; inak od chvíle, keď sa dá na vedomie osobe autoritou toho, kto vydáva rozhodnutie.“

Dekrét nebol doručené sťažovateľovi, teda podľa citovaného ustanovenia CIC nenadobudol žiadny účinok.

Najvyšší súd Slovenskej republiky obsah dekrétu žiadnym spôsobom neoznámil sťažovateľovi a nenaznačil mu, že táto listina bude základom rozhodnutia v jeho veci a rozhodol na základe dekrétu, ktorý podľa kánonického práva ešte nenadobudol účinok. Týmto porušil práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy..., čl. 36 ods. 1 Listiny... a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru...»

Sťažovateľ na základe uvedených skutočností navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jeho sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol nálezom, v ktorom vysloví porušenie jeho

základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu z 29. júna 2016 a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, napadnuté uznesenie najvyššieho súdu zruší a vec vráti najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a zároveň sťažovateľovi prizná úhradu trov konania pred ústavným súdom.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti ide vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti

medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať taký návrh, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený posudzovať právne názory všeobecného súdu a preskúmať ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (*mutatis mutandis* I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Najvyšší súd v napadnutom uznesení z 29. júna 2016 uviedol:

«Žalovaný svojim písomným podaním zo dňa 10. 03. 2016 oznámil, že dekrétom Kongregácie pre inštitúty zasväteného života a spoločnosti apoštolského života vo Vatikáne, prot. č. 17421/1990 z 13. 11. 2015 sa zrušil [redacted] – Slovenská republika so sídlom [redacted]. Dekrétom č. 8037/14 z 05. 11. 2014 trnavský arcibiskup [redacted] dobral súhlas k pôsobeniu [redacted] so sídlom [redacted]. Na základe uvedeného navrhol, aby súd v súlade s § 107 ods. 4 O. s. p. konanie zastavil.

Najvyšší súd SR z obsahu spisového materiálu mal za preukázané, že Dekrétom č. 8037/14 z 05. 11. 2014 trnavský arcibiskup [REDACTED] [REDACTED] odobral súhlas k pôsobeniu [REDACTED] so sídlom [REDACTED]. Dekrétom Kongregácie pre inštitúty zasväteného života a spoločnosti apoštolského života vo Vatikáne, prot. č. 17421/1990 z 13. 11. 2015 sa zrušil [REDACTED] so sídlom [REDACTED] [REDACTED].

Keďže z obsahu spisového materiálu je nesporné, že žalobca bol v súlade čl. 3 ods. 1 základnej zmluvy medzi Slovenskou republikou a Svätou stolicou zrušený vyššie uvedeným rozhodnutím (Dekrétom Kongregácie pre inštitúty zasväteného života a spoločnosti apoštolského života zo dňa 13. 11. 2015), odpadli na základe uvedených skutočností dôvody na ďalšie konanie, pričom aj samotný žalobca tvrdil, že oprávnený na jeho zrušenie je výlučne „Svätá stolica“, čo sa v danom prípade aj stalo. Bezpredmetný sa preto stal jeho žalobný návrh týkajúci sa zápisu a vedenia v evidencii cirkevných právnických osôb, ako aj jeho právnej subjektivity.

Najvyšší súd SR ako súd vecne príslušný podľa § 246 ods. 2 písm. b) O. s. p. preskúmal vec v zmysle ust. § 250v O. s. p. a dospel k záveru, že konanie je potrebné zastaviť.

Podľa § 250v ods. 1 fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá tvrdí, že bola ukrátená na svojich právach a právom chránených záujmoch nezákonným zásahom orgánu verejnej správy, ktorý nie je rozhodnutím, a tento zásah bol zameraný priamo proti nej alebo v jeho dôsledku bol proti nej priamo vykonaný, môže sa pred súdom domáhať ochrany proti zásahu, ak taký zásah alebo jeho dôsledky trvajú alebo hrozí jeho opakovanie.

Podľa ust. § 250v ods. 6 O. s. p. súd konanie zastaví, ak odpadli dôvody na ďalšie konanie a zároveň rozhodne o trovách konania.

Podľa ust. § 250v ods. 8 O. s. p. na konanie podľa tejto hlavy sa použijú ustanovenia prvej a druhej hlavy tejto časti primerane, ak v tejto hlave nie je ustanovené inak.

S poukazom na uvedené skutočnosti Najvyšší súd SR postupom podľa citovaného ustanovenia § 250v ods. 6 O. s. p. konanie vo veci zastavil.»

Podľa § 4 ods. 1 zákona č. 308/1991 Zb. o slobode náboženskej viery a postavení cirkví a náboženských spoločností v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 308/1991 Zb.“) cirkvou alebo náboženskou spoločnosťou sa podľa tohto zákona rozumie dobrovoľné združenie osôb rovnakej náboženskej viery v organizácii utvorenej podľa príslušnosti k náboženskej viere na základe vnútorných predpisov príslušnej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti.

Podľa § 4 ods. 3 zákona č. 308/1991 Zb. cirkvi a náboženské spoločnosti podľa tohto zákona sú právnické osoby. Môžu sa vzájomne združovať, utvárať komunity, rehole, spoločnosti a obdobné spoločenstvá.

Podľa § 5 ods. 2 zákona č. 308/1991 Zb. cirkvi a náboženské spoločnosti spravujú svoje záležitosti, najmä ustanovujú svoje orgány, ustanovujú svojich duchovných a zriaďujú rehoľné a iné inštitúcie nezávisle od štátnych orgánov.

Podľa § 6 ods. 1 písm. b) zákona č. 308/1991 Zb. cirkvi a náboženské spoločnosti môžu na plnenie svojho poslania najmä... vydávať vnútorné predpisy, pokiaľ nie sú v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi.

Podľa § 6 ods. 2 zákona č. 308/1991 Zb. výkon činností uvedených v odseku 1 nesmie byť v rozpore s ústavou, nesmie ohrozovať bezpečnosť občanov a verejný poriadok, zdravie a mravnosť alebo práva a slobody druhých, nezávislosť a územnú celistvosť štátu.

Podľa § 10 ods. 1 zákona č. 308/1991 Zb. cirkvi a náboženské spoločnosti registruje Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky (ďalej len „registrujúci orgán“).

Podľa § 15 zákona č. 308/1991 Zb. registrujúci orgán preskúma, či založenie a činnosť cirkvi alebo náboženskej spoločnosti nie je v rozpore s týmto zákonom a ostatnými zákonmi, ochranou bezpečnosti občanov a verejného poriadku, zdravia a mravnosti, zásadami ľudskosti a znášateľnosti, alebo či nie sú ohrozené práva iných právnických osôb a občanov.

Podľa § 16 ods. 1 zákona č. 308/1991 Zb. ak sú splnené podmienky uvedené v § 15 zákona, registrujúci orgán rozhodne o tom, že sa cirkev alebo náboženská spoločnosť registruje.

Podľa § 19 ods. 1 zákona č. 308/1991 Zb. registrujúci orgán vedie evidenciu všetkých právnických osôb podľa tohto zákona, včítane tých, ktoré odvodzujú svoju právnu subjektivitu od cirkví a náboženských spoločností, pokiaľ nepodliehajú inej evidencii alebo registrácii, a upraví jej podmienky...

Podľa § 20 zákona č. 308/1991 Zb. ak cirkev alebo náboženská spoločnosť koná v rozpore s týmto zákonom alebo podmienkami registrácie, vykoná registrujúci orgán konanie o zrušení registrácie.

Evidenciu právnických osôb, ktoré odvodzujú svoju právnu subjektivitu od cirkví alebo náboženských spoločností, bližšie upravuje opatrenie Ministerstva kultúry Slovenskej republiky k evidencii právnických osôb, ktoré odvodzujú svoju právnu subjektivitu od cirkví a/alebo náboženských spoločností, č. MK-33/2001-1 z 10. januára 2001 (ďalej len „opatrenie“).

Podľa čl. I ods. 2 opatrenia právnická osoba, ktorá odvodzuje svoju právnu subjektivitu od cirkvi a/alebo náboženskej spoločnosti, je predovšetkým organizačná zložka cirkvi alebo náboženskej spoločnosti, združenie cirkví a/alebo náboženských spoločností a komunita, rehoľa, spoločnosť a obdobné spoločenstvo, ak má právnu subjektivitu podľa vnútorných predpisov cirkvi a/alebo náboženskej spoločnosti.

Podľa čl. II ods. 1 opatrenia právnická osoba, ktorá odvodzuje svoju právnu subjektivitu od cirkvi a/alebo náboženskej spoločnosti, sa považuje za zaevidovanú na území Slovenskej republiky v deň doručenia žiadosti o jej zaevidovanie cirkevnému odboru, ak žiadosť spĺňa všetky náležitosti podľa článku III tohto opatrenia.

Podľa čl. III ods. 1 opatrenia žiadosť o zaevidovanie právnickej osoby podáva cirkevnému odboru príslušný orgán cirkvi a/alebo náboženskej spoločnosti, od ktorej právnická osoba odvodzuje svoju právnu subjektivitu, alebo štatutárny orgán právnickej osoby, o ktorej evidenciu ide.

Podľa čl. III ods. 2 opatrenia žiadosť o zaevidovanie právnickej osoby, ktorá odvodzuje svoju právnu subjektivitu od cirkvi a/alebo náboženskej spoločnosti, musí obsahovať:

- a) doklad o založení právnickej osoby príslušným orgánom cirkvi a/alebo náboženskej spoločnosti,
- b) presný názov právnickej osoby, ktorý sa musí odlišovať od názvu právnickej osoby, ktorá už vyvíja svoju činnosť na území Slovenskej republiky,
- c) sídlo právnickej osoby na území Slovenskej republiky,
- d) označenie štatutárneho orgánu právnickej osoby.

Podľa čl. III ods. 3 opatrenia k žiadosti o zaevidovanie právnickej osoby, ktorá odvodzuje svoju právnu subjektivitu od cirkvi a/alebo náboženskej spoločnosti, musí žiadateľ priložiť kompletný základný dokument právnickej osoby, ak nejde o organizačnú zložku cirkvi alebo náboženskej spoločnosti. Ustanovenia základného dokumentu nesmú byť v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi.

Podľa čl. IV ods. 1 opatrenia právnická osoba, ktorá odvodzuje svoju právnu subjektivitu od cirkvi a/alebo náboženskej spoločnosti, sa považuje za vyradenú z evidencie na území Slovenskej republiky v deň doručenia oznámenia o jej zániku cirkevnému odboru, ak bolo podané kompetentnou osobou.

Postavenie Katolíckej cirkvi v Slovenskej republike bližšie upravuje Základná zmluva medzi Slovenskou republikou a Svätou stolicou z 24. novembra 2000 [oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 326/2001 Z. z. (ďalej len „základná zmluva“)], ktorá nadobudla platnosť 18. decembra 2000.

Podľa čl. 1 ods. 2 základnej zmluvy zmluvné strany vzájomne uznávajú právnu subjektivitu druhej strany, ako aj všetkých právnických osôb a fyzických osôb, ktoré ju majú podľa právneho poriadku Slovenskej republiky alebo podľa kánonického práva.

Podľa čl. 2 ods. 1 základnej zmluvy Slovenská republika uznáva právo Katolíckej cirkvi v Slovenskej republike (ďalej len „Katolícka cirkev“) a jej členov na slobodné a nezávislé pôsobenie, ktoré zahŕňa... spravovanie jej vnútorných vecí.

Podľa čl. 3 ods. 1 základnej zmluvy Katolícka cirkev má výlučné právo stanovovať a meniť svoj právny poriadok, zriaďovať, meniť a rušiť vlastné cirkevné štruktúry, najmä provincie, arcidiecézy, diecézy, eparchie, exarcháty a apoštolské administratúry.

Podľa čl. 3 ods. 4 základnej zmluvy Katolícka cirkev má právo zriaďovať právnické osoby. Slovenská republika garantuje ochranu ich majetku a slobodu ich pôsobenia. Činnosť týchto právnických osôb musí byť v súlade s právnym poriadkom Slovenskej republiky.

Z citovanej právnej úpravy vyplýva, že cirkvi a náboženské spoločnosti podliehajú registrácii na území Slovenskej republiky. Slovenská republika uznáva právnu subjektivitu týchto cirkví a náboženských spoločností (§ 4 ods. 1 a 3 zákona č. 308/1991 Zb., čl. 1 ods. 2 a čl. 3 ods. 4 základnej zmluvy). Z povahy veci možno odvodiť, že registrácia cirkvi a náboženskej spoločnosti nemá konštitutívne účinky v tom zmysle, že registráciou vzniká príslušná cirkev alebo náboženská spoločnosť. Vznik a existenciu cirkví alebo náboženská spoločnosť – podľa konkrétnych okolností – odvodzuje od svojich vnútorných predpisov. Registráciou cirkví alebo náboženská spoločnosť získava špecifikované práva podľa právneho poriadku Slovenskej republiky. Slovenská republika stanovila určité podmienky, za ktorých registruje cirkvi a náboženské spoločnosti. Zákonnými (formálnymi) predpokladmi registrácie sú minimálny počet členov (§ 11 zákona č. 308/1991 Zb.), kvalifikovaný návrh na registráciu (§ 12 zákona č. 308/1991 Zb.) a základný dokument zakladanej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti obsahujúci minimálne náležitosti (§ 13

ods. 1 zákona č. 308/1991 Zb.). Zákonným (materiálnym) predpokladom registrácie je to, aby založenie špecifikovanej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti nebolo v rozpore so zákonom č. 308/1991 Zb. a ostatnými zákonmi, ochranou bezpečnosti občanov a verejného poriadku, zdravia a mravnosti, zásadami ľudskosti a znášanlivosti alebo aby nepredstavovalo ohrozenie práva iných právnických osôb a občanov (§ 15 zákona č. 308/1991 Zb.).

Z povahy veci tiež vyplýva, že cirkvi a náboženské spoločnosti môžu samy zakladať právnické osoby, ktoré svoju právnu subjektivitu odvodzujú buď od právnych predpisov Slovenskej republiky (napr. občianske združenia, nadácie, obchodné spoločnosti, školy a pod.), alebo právnické osoby, ktoré svoju právnu subjektivitu odvodzujú od cirkvi alebo náboženskej spoločnosti, a tak od vnútorných predpisov príslušnej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti. Evidenciu týchto právnických osôb, ktoré nepodliehajú inej evidencii alebo registrácii (§ 19 ods. 1 zákona č. 308/1991 Zb.), upravuje opatrenie. Opatrenie vymedzuje formálne a materiálne podmienky evidencie týchto právnických osôb. Formálnymi podmienkami evidencie sú žiadosť o zaevidovanie, ktorá má príslušné obsahové náležitosti, podanú v štátnom jazyku špecifikovanou osobou a v určitých prípadoch priloženie kompletného základného dokumentu právnickej osoby (čl. III ods. 1 až 4 opatrenia). Materiálnou podmienkou evidencie je to, aby ustanovenia základného dokumentu neboli v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi (čl. III ods. 3 opatrenia). Z povahy veci vyplýva, že materiálnou podmienkou evidencie je tiež to, aby aj právnická osoba spĺňala podmienky podľa § 15 zákona č. 308/1991 Zb.

Formálne a materiálne podmienky registrácie cirkvi a náboženskej spoločnosti, resp. formálne a materiálne podmienky evidencie právnickej osoby predstavujú právny rámec, ktorý skúma príslušný štátny orgán, a zároveň predstavujú rámec skúmania súdmi v systéme správneho súdnictva, ak zákon pripúšťa preskúmavanie zákonnosti v uvedenom systéme. Vychádzajúc z citovaných ustanovení zákona č. 308/1991 Zb. a opatrenia, predpokladom evidencie právnickej osoby, ktorá odvodzuje svoju právnu subjektivitu od cirkvi alebo náboženskej spoločnosti, nie je splnenie podmienok založenia a vzniku podľa vnútorných predpisov cirkvi alebo náboženskej spoločnosti. Príslušný štátny orgán,

prípadne správny súd takto nie je oprávnený skúmať, či pri založení prípadne zrušení právnickej osoby odvodzujúcej svoju právnu subjektivitu od cirkvi alebo náboženskej spoločnosti boli dodržané ustanovenia vnútorných predpisov príslušnej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti. Spory týkajúce sa uvedených skutočností musí príslušná cirkev alebo náboženská spoločnosť vyriešiť sama nezávisle od štátnych orgánov Slovenskej republiky. Takýto výklad zodpovedá aj obsahu základného práva podľa čl. 24 ods. 3 ústavy, podľa ktorého cirkvi a náboženské spoločnosti spravujú svoje záležitosti samy, najmä zriaďujú svoje orgány, ustanovujú svojich duchovných, zabezpečujú vyučovanie náboženstva a zakladajú rehoľné a iné cirkevné inštitúcie nezávisle od štátnych orgánov. Podmienky výkonu tohto práva možno obmedziť iba zákonom, ak ide o opatrenie nevyhnutné v demokratickej spoločnosti na ochranu verejného poriadku, zdravia a mravnosti alebo práv a slobôd iných (čl. 24 ods. 4 ústavy). Obsah základného práva podľa čl. 24 ods. 3 ústavy nepochybne zahŕňa právo cirkvi a náboženských spoločností zriaďovať svoje orgány a zároveň ich aj rušiť a zakladať rehoľné a iné cirkevné inštitúcie a ich aj rušiť nezávisle od štátnych orgánov.

V prejednávanom prípade sťažovateľ je právnickou osobou, ktorá odvodzuje svoju právnu subjektivitu od Katolíckej cirkvi v Slovenskej republike a od ustanovení jej vnútorných predpisov – kánonického práva upraveného v Kódexe kánonického práva z roku 1983 (ďalej len „CIC 1983“). Spôsob jeho zriadenia, účel jeho činnosti a spôsob jeho zrušenia vyplývajú z vnútorných predpisov Katolíckej cirkvi v Slovenskej republike. Sťažovateľ namieta, že v procese jeho zrušenia neboli dodržané príslušné ustanovenia CIC 1983. Poukazuje na to, že Dekrét Kongregácie pre inštitúty zasväteného života a spoločnosti apoštolského života vo Vatikáne prot. č. 17421/1990 z 13. novembra 2015, ktorým mal byť sťažovateľ zrušený, „nenadobudol žiadny účinok“, keďže mu tento dekrét nebol v zmysle kánonu 54 § 1 CIC 1983 doručený. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že posúdenie, či boli dodržané podmienky zrušenia sťažovateľa podľa vnútorných predpisov Katolíckej cirkvi v Slovenskej republike – kánonického práva – je vecou vnútorných záležitostí tejto cirkvi, ktorú rieši nezávisle od štátnych orgánov. Štátne orgány Slovenskej republiky sú viazané stanoviskom, ktoré podá príslušná osoba za cirkev alebo náboženskú

spoločnosť o zrušení právnickej osoby, ktorá odvodzuje svoju právnu subjektivitu od tejto cirkvi alebo náboženskej spoločnosti.

Z odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, že najvyšší súd vychádzal z Dekrétu č. 8037/14 z 5. novembra 2014 trnavského arcibiskupa [REDACTED] [REDACTED], ktorým tento odobral súhlas k pôsobeniu sťažovateľa, a taktiež z Dekrétu Kongregácie pre inštitúty zasväteného života a spoločnosti apoštolského života vo Vatikáne prot. č. 17421/1990 z 13. novembra 2015, ktorým sa sťažovateľ zrušil a na základe toho konanie zastavil. Vychádzajúc z citovaných ustanovení zákona č. 308/1991 Zb. a opatrenia a z čl. 24 ods. 3 ústavy, najvyšší súd nebol oprávnený ďalej preskúmať uvedené dekréty z toho pohľadu, či napr. trnavský arcibiskup bol oprávnený zrušiť sťažovateľa, prípadne či dekrét z 13. novembra 2015 nadobudol zamýšľané účinky. Z uvedených dôvodov právny záver najvyššieho súdu o potrebe zastaviť konanie nie je arbitrárny a ani zjavne neodôvodnený, preto je ústavne udržateľný.

Na tomto základe ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Nad rámec veci – v súvislosti s predbežným prerokovaním sťažnosti – ústavný súd považuje za vhodné poukázať na právne názory, ktoré už vyslovil v skoršom uznesení sp. zn. II. ÚS 414/2014, v ktorom uviedol, že súkromnoprávna subjektivita a ústavnoprávna subjektivita sa nemusia nevyhnutne prekrývať, a preto nie je vylúčené, aby bola priznaná ústavnoprávna subjektivita (a prípadne aj subjektivita na podanie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy) aj takým právnym útvarom, ktoré nie sú fyzickými ani právnickými osobami, ani inými právnymi subjektmi v zmysle súkromného práva. Ústavný súd tiež uviedol, že zánikom súkromnoprávnej subjektivity nemusí dôjsť nevyhnutne aj k zániku spôsobilosti byť účastníkom konania, a zdôraznil, že z tohto hľadiska treba mimoriadne citlivo pristupovať najmä k statusovým konaniam, t. j. ku konaniam, ktorých meritom (predmetom) je rozhodovanie o spôsobilosti na práva (a tým aj spôsobilosti byť účastníkom konania). Ústavný súd v súvislosti so statusovými konaniami pripustil, že vo vzťahu k druhej alternatívnej aplikácii § 19 Občianskeho súdneho poriadku [(text za bodkočiarkou („inak len

ten, komu ju zákon priznáva“), resp. v čase prejednávania sťažnosti účinný § 61 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok] môže jeho ústavne konformný výklad spočívať aj v priznaní spôsobilosti byť účastníkom konania ad hoc aj právnickej osobe, o ktorej zrušenie (aspoň nepriamo) v príslušnom konaní ide, a to nielen v súvislosti s konaním pred všeobecným súdom, ale obdobne aj pri posúdení spôsobilosti byť účastníkom konania pred ústavným súdom a nositeľom ústavou garantovaných práv (porovnaj m. m. II. ÚS 414/2014). S prihliadnutím na uvedené právne závery ústavný súd vecne prejednal námietky sťažovateľa a neodmietol jeho sťažnosť ako podanú zjavne neoprávnenou osobou.

Po odmietnutí sťažnosti ako celku bolo bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi uplatnenými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. marca 2018